

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	CJ I
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk I, 1. ročník
Sada číslo:	C-09
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	05
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_C-09-05
Název vzdělávacího materiálu:	Hlavní principy českého pravopisu I
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Šárka Šmehýlová

Hlavní principy českého pravopisu I

Psaní i, í / y, ý po souhláskách měkkých i tvrdých

- Měkké **i** píšeme i po tvrdých souhláskách ve slovech přejatých, včetně vlastních jmen (*historie, Richard*), a v citoslovcích (*kikirikí*).
- Tvrdé **y** píšeme i po měkké souhlásce **c** v přejatých slovech a vlastních jménech (*cyklon, Cyril*), a v koncovce slov skloňovaných podle vzoru **hrad**: *tácy*.
- Slova *neckyáda* i *neckiáda*, *drakyáda* i *drakiáda*.

Psaní y, ý ve vyjmenovaných slovech

Vyjmenovaná slova jsou učivem základní školy, v následujícím textu je upozorněno na slova méně frekventovaná a slova, ve kterých se nejvíce chybuje.

b

bytelný (pevný), *bydlo* (příbytek, živobyті), *býlí* (plevel), *černobýl*, *zlatobýl*;

l

lýčí, lýkovec (dřevina), *plytký* (povrchní), *slynout* (být proslulý), *vlys* (ozdobný pruh na stěně), *Lysolaje*;

m

pomyje, mýval, smyslný, mýlka, zmýlená, nedomykavost, mykat (urovnávat vlákna v přízi), *sumýš* (živočich), *nachomýtnout se*;

p

pykat, pych (krádež), *pýr* (plevel), *pýřit se* (červenat, být v rozpacích), *pýří* (chmýří);

s

zlosyn (zločinec), *syrovinka* (houba), *sypek* (povlak peřiny), *Bosyně, Sychrov, Syneč*;

v

zvyklost, vyžle, cavyky, vyza (ryba); slova s předponou **vy-**;

z

vzývat (božstvo);

Psaní i/y plynoucí ze shody přísudku s několikanásobným podmětem

1. Pro psaní **i/y** u shody přísudku s několikanásobným podmětem je rozhodující rod a životnost podstatného jména; roli hraje i vzájemná pozice několikanásobného podmětu a přísudku.
2. Několikanásobný podmět stojí před přísudkem a obsahuje alespoň jedno jméno rodu mužského životného, píšeme – **i**: *Chlapci a dívky si hráli na ulici.*
3. Několikanásobný podmět stojí před přísudkem a obsahuje alespoň jedno jméno rodu mužského neživotného či ženského, avšak žádné podstatné jméno rodu mužského životného, píšeme – **y**: *Veselé žerty a písničky se střídaly.*
4. Několikanásobný podmět stojí před přísudkem a obsahuje pouze podstatná jména rodu středního, z nichž alespoň jedno je v čísle jednotném, píšeme – **y**: *Kuře a housata běhaly po dvoře.*
5. Několikanásobný podmět stojí před přísudkem a obsahuje pouze podstatná jména rodu středního v množném čísle, píšeme – **a**: *Kuřata a housata běhala po dvoře.*
6. Několikanásobný podmět stojí za přísudkem, obvyklejší shoda bývá s nejbližším jménem: *Na ulici si hrály dívky a chlapci. Ale může být i Na ulici si hráli dívky a chlapci.*

Psaní i/y plynoucí ze shody přísudku s podmětem

1. V podstatném jméně rodu mužského životného v čísle množném píšeme – **i**: *Muži se rozešli.*
2. V podstatném jméně rodu mužského neživotného v čísle množném píšeme – **y**: *Hrady se vypínaly nad okolní krajinou.*
3. V podstatném jméně rodu ženského v čísle množném píšeme – **y**: *Ženy plakaly.*
4. V podstatném jméně rodu středního v množném čísle píšeme – **a**: *Děvčata se smála.*

Praktická část

b-lý pes, byla jak v-žle, sb-t budku, dobré b-dlo, zb-tek chleba, nab-t dělo, starob-lé město, nab-tý obchod, l-šaj smrtihlav, hrnec z l-tiny, nebuď l-ný, l-skové keře, hořký jako pel-něk, l-pové dřevo, zlomit l-ži, knihařský l-s, loket je stará m-ra, dostal sm-k, veselá m-sl, chm-ří z pampelišek, p-skat na p-šťalu, ch-tat na třp-tku, os-kový list, p-linová kamínka, s-rky mají hlavičky ze s-ry, p-chavka je chutná houba, s-čení páry, s-tý oběd, srnec v-dlák, červené v-no, brzy, brz-čko, v-právnění o v-lách, lesní a polní p-ch se trestá, op-lovat květy, s-pal se sníh, prop-chnout míč, pap-rový p-tlík, p-r je plevel, p-javice se přisála, Nezam-sl byl Přem-slovec, Vysoké M-to, trpěl nedom-kavostí chlopně.

Mirka a Eva se v-dal- do lesa na borůvky.

Maminka s dcerou se vydal- na nákupy.

Jirka a Jana jel- navštívit babičku.

Autobusy a auta na křižovatce zastavil-.

Štěně a koťata se společně vyhříval- na slunci.

Jana s přáteli navštívil- odjel- na výlet do hor.

K úspěchu jí blahopřál- ředitel a další zaměstnanci firmy.

Děti zůstal- sam- doma.

Koně táhl- vůz.

Rodiče volal- na své děti.

Seznam použité literatury

- Sochrová, M.: *Český jazyk v kostce pro střední školy*. 2. vydání. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. ISBN 80-7200-338-0.